

A MESÉK TIPOLOGIAI MEGHATÁROZÁSA

Sajnos nem volt módomban a Kovács Ágnes- és a nála levő Aarne—Thompson-féle mesekatalógus anyagát használni. Így kizárólag Berze Nagy (BN) típuszámait vettem alapul, kivéve a 45. és a 46. mesét.

1. Kása Peti, BN 301 A. (Vastag Matild, 1928)
2. Borsszem Jankó, BN 301 I. (Mester András, 1904)
3. Kígyófújta Szép Királyfi, BN 425 A. (Petrovics Imre, 1902)
4. A kismacska tanácsa, BN 431. (Vastag Matild)
5. Hamupipőke, BN 510. (Vastag Matild)
6. Aranyhajú gyerekek, BN 706. (Vastag Matild)
7. Az öregasszony meg a halál, BN 334*. (Ballai Erzsébet,¹ 1898)
8. Jávorfácska, BN 780. (Vastag Matild)
9. Krisztus és a szülőasszony, BN 779 IX*. (Gondi Vera, 1902)
10. A gomba keletkezése I., BN 772*. (Kabók Etel, 1900)
11. A gomba keletkezése II., BN 772*. (Szabó Rozália, 1924)
12. A gomba keletkezése III., BN 772*. (Gondi Vera)
13. A rest legény és a szorgalmas lány, BN 769*. (Szabó Etel, 1912)
14. Szent Péter a vásáron, BN 779 IV*. (Szabó Etel)
15. A rest többet fárad I., BN 773*. (Szabó Etel)
16. A rest többet fárad II., BN 773*. (Ballai Erzsébet)
17. Isten segítsége, BN 766*. (Szabó Rozália)
18. Krisztus és Péter a csándában, BN 779 XXXIII*. (Ballai Erzsébet)
19. Mért van görcs a fában? BN 779 XXXIII*. (Ballai Erzsébet)
20. A légy teremtése (Kabók Etel)
21. Szent Péter és Sveti Nikola (Mester Mihály, 1900)
22. Szent Péter és a sült liba, BN 779 VI*. (Szabó Etel)
23. Mesterek mestere (Szabó Etel)
24. Krisztus a lovat megbünteti, BN 779 XVIII*. (Ballai Erzsébet)
25. A teknősbéka keletkezése, BN 779 VIII*. (Szabó Rozália)

¹ Ballai Erzsébet meséit dr. Katona Imre és Tóth Ferenc gyűjtötte.

26. Aki a fiát rosszra tanította, BN 779 I*. (Kabók Etel)
27. Szerencse és áldás, BN 945. (Kabók Etel)
28. Hidegvérű szolga, BN 1000. (Mester András)
29. Húszat egy csapásra, BN 1640 — 1049. (Kabók Etel)
30. Az okos cigány, BN 1060 — 1084 — 1063 — 1115 — 1145. (Mester András)
31. Kire marad a kisködmön? BN 1284* — 1229* — 1230* — 1245 — 1450. (Vastag Matild)
32. A szegény legény és a gazdag lány, BN 593. (Vastag Matild)
33. Munkacsere, BN 1408 — 1210 — 1408. (Vastag Matild)
34. Bolond Mihók I., BN 1684* — 1653. (Vastag Matild)
35. Bolond Mihók II., BN 1684* — 121. (Gondi Vera)
36. Koldus, BN 1647*. (Mester András)
37. A pórul járt bíró, BN 1537. (Vastag Matild)
38. A pórul járt cigány, BN 1694* — 1696. (Vastag Matild)
39. Ki mond előbb jó reggelt? BN 1735. (Bunford András, 1899)
40. Imádkozni tanuló cigány, BN 1699*. (Szabó Etel)
41. Csalóka Péter, BN 1539. (Vastag Matild)
42. A pórul járt szerelmesek I., BN 1726 A. (Mester András)
43. A pórul járt szerelmesek II., BN 1726 B. (Mester Mihály)
44. Pőrére vetköztetett udvarló, BN 1727 A*. (Petrovics Imre)
45. Sandri Bandi I., AaTh 1360 C. (Vastag Matild)
46. Sandri Bandi II., AaTh 1360 C. (Petrovics Imre)
47. Az egyszeri kisbíróné (Kabók Etel)
48. A félig nyúzott bakkecske, BN 212. (Vastag Matild)
49. Palcsi, BN 162*. (Vastag Matild)
50. A kakas és a tyúk, BN 286*. (Vastag Matild)

BIBLIOGRÁFIA

- Antti Aarne—Stith Thompson, 1928: *The Types of the Folk-Tale*. FFC 74, Helsinki.
- Bálint Sándor, 1970: *Szaján*. Hungarológiai Intézet Tudományos Közleményei, 3. szám, 88—89.
- Bálint Sándor, 1973: *Bánát településtörténete*. HITK 15. szám, 5—13.
- Benedek Elek, 1881: *Szeged népe*. Fővárosi Lapok, XVII. évf. 153. szám.
- Béres András, 1955: *Mai mesélő alkalmak*. Ethn. 66. évf. 433—444.
- Béres András, 1967: *Rozsályi mesék*. ÜMNGY XII. Budapest.
- Berze Nagy János, 1915: *Kálmány Lajos új mesegyűjteménye*. Ethn. 26. évf. 93—115.
- Berze Nagy János, 1957: *Magyar népmesetípusok*. I—II. Pécs.
- J. Bolte—G. Poliwka, 1913—18: *Anmerkungen zu den Kinder- und Hausmärchen der Brüder Grimm*. I—V. Leipzig.
- Bori Imre, 1971: *Borbély Mihály*. HITK 7. szám, 13—16.
- Borovszky Samu, 1896: *Csanád vármegye története*. Budapest.
- Dégh Linda, 1941: *Pardúr Péter meséi*. ÜMNGY III—IV.
- Dégh Linda, 1957—58: *Some Questions of the Social Function of Story-telling*. Acta Ethnographica, VI. 91—148.
- Dégh Linda, 1960: *Az egyéniségvizsgálat perspektívái*. Ethn. 71. évf. 28—44.
- Dégh Linda, 1962: *Märchen, Erzähler und Erzählgemeinschaft dargestellt an der ungarischen Volksüberlieferung*.
- Diószegi Vilmos, 1971: *Ósi magyar hitvilág*. Budapest.
- Dobos Ilona, 1962: *Egy somogyi parasztcsalád meséi*. ÜMNGY X. Budapest.
- Herresbacher Dénes, 1928: *Szaján története*.
- Honti János, 1926: *Válogatott tanulmányok*. Budapest.
- Honti János, 1928: *Verzeichnis der publizierten ungarischen Volksmärchen*, FFC 81. Helsinki.
- Katona Imre, 1962: *A népi epika újkori átalakulása egy társadalmi csoport körében*. MTA I. OK. 18. 187—220.
- Katona Imre, 1971: *Kopácsi mesék*. Újvidék.
- Katona Imre, 1976: *Pingált szobák*. Újvidék.
- Kálmány Lajos, 1877—1878: *Koszorúk az Alföld vadvirágaiból*. I—II. Arad.
- Kálmány Lajos, 1881—91: *Szeged népe*. I—III. Arad—Szeged.
- Kálmány Lajos, 1914: *Hagyományok*. I—II. Vác—Szeged.
- Kálmány Lajos: *Népköltési hagyatéka*. I. kötet, 1952., Dégh Linda—Katona Imre—Péter László: *Történeti énekek és katonadalok*. Budapest. II. kötet, 1954., Ortutay Gyula: *Alföldi népballadák*. Budapest.
- Kovács Ágnes, 1944: *Kalotaszegi népmesék*. ÜMNGY V—VI. Budapest.
- Kovács Ágnes, 1956: *Népmesegyűjtés*. Budapest.
- Kovács Ágnes, 1958: *Magyar állatmesék típusmutatója*. NK III/3.
- Kovács Ágnes, 1966: *Rátótiadák típusmutatója*. Magyar népmese-katalógus, 6. füzet. Budapest.

- Kovács Ágnes, 1969—70: *Ritmus és metrum a magyar népmesében*. MTA I. OK.
- Kovács Ágnes, 1969: *A XX. században rögzített magyar népmese-szövegek XIX. századi nyomtatott forrásai*. NKNT 2—3. szám, 117—211.
- Max Lüthi, 1961: *Volksmärchen und Volkssage*. Bern—München.
- Max Lüthi, 1971: *Märchen*. (Folklorisztika)
- Ortutay Gyula, 1940: *Fedics Mihály mesél*. ÚMNGY I. Budapest.
- Ortutay Gyula, 1959: *Variáns, invariáns, affinitás — a szájhagyományozó műveltség törvényszerűségei*. MTA II. OK. 9. 195—238.
- Ortutay Gyula, 1963: *A magyar népmesekutatás eredményei és feladatai*. MTA I. OK. 20. 85—113. (Hozzászólásokkal.)
- Ortutay Gyula, 1965. *A szájhagyományozás törvényszerűségei*. Ethn. 76. évf. 3—9.
- Ortutay Gyula—Katona Imre, 1951—56: *Magyar parasztmesék*. Budapest.
- Ortutay Gyula—Dégh Linda—Kovács Ágnes, 1960: *Magyar népmesék, I—III*. Budapest.
- Penavin Olga, 1971: *Jugoszláviai magyar népmesék*. ÚMNGY XVI. Budapest.
- Péter László, 1969: *Dokumentumok*. Tiszatáj, XXIII. évf. 1105—1107.
- Vlagyimir Jakovlevics Propp, 1975: *A mese morfológiája*. Budapest.
- Imre Samu—Szathmári István—Szüts László, 1974: *Jelentéstani stílisztika*. Katona Imre: *Előmunkálatok a magyar népköltészet stílisztikájához*. 242—250. Voigt Vilmos: *A népmesék stílusának kérdése*. 663—670.
- Sándor István, 1964: *A mesemondás dramaturgiája*. Ethn. 523—556.
- Solymosy Sándor, 1915: *Ipolyi Arnold népmeseegyűjteménye*. It 4. évf. 193—197.
- Szabó Dezső, 1935: *Szaján*. MNY 31. évf. 60.
- Szentkláray Jenő, 1882: *Száz év Dél-Magyarország újabb történetéből*. Temesvár.
- Stith Thompson 1955—58: *Motifs-Index of Folk Literature*. Copenhagen.
- Stith Thompson, 1961: *The Types of the Folk-Tale*. FFC 184. Helsinki.
- Voigt Vilmos, 1972: *A folklór esztétikájához*. Budapest.
- Voigt Vilmos, 1972: *A folklóralkotások elemzése*, Budapest.
- Voigt Vilmos, 1974: *A szájhagyományozás törvényszerűségei*. (A budapesti népmese-szimpozion anyaga.) Budapest.
- A novellaelemzés új módszere*. A szegedi novellaelemző konferencia anyaga. Bp. 1971. Szerkesztette Hankiss Elemér.